



คุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการการเมือง

บัญญัติ สุขศรีงาม *



รองศาสตราจารย์ ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยบูรพา

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีการกระจายอำนาจไปสู่การปกครองท้องถิ่นมากขึ้น ทำให้มีผู้สนใจที่สมัครใจเข้ามาเป็นนักการเมืองหรือข้าราชการการเมืองมากขึ้น เพราะมีโอกาสนี้จะได้อำนาจรัฐไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มากมาย ถ้าหากได้นักการเมืองที่ดีและมีคุณธรรม ก็จะนำอำนาจรัฐไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ แต่ถ้าได้นักการเมืองที่ไม่ดีและไม่มีคุณธรรมก็จะนำอำนาจรัฐไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและพรรคพวก ไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อประชาชนและประเทศชาติเท่าที่ควร จึงได้มีความพยายามที่จะควบคุมนักการเมืองทั้งหลายให้ประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม

นักการเมืองของประเทศไทยยังไม่เคยมีระเบียบปฏิบัติในด้านคุณธรรมและจริยธรรมกันมาก่อนเลย การประพฤติปฏิบัติตนที่ผ่านมาจึงมีความแตกต่างกันมากมาย มีจำนวนน้อยเท่านั้นที่สามารถนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชนและสังคม ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการจัดทำแนวปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมือง เพื่อให้ให้นักการเมืองทุกคนได้ประพฤติปฏิบัติเป็นไปในมาตรฐานเดียวกันด้วย

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๗ กำหนดให้รัฐต้องจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้

ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของนักการเมืองทั้งหลาย ขณะนี้รัฐบาลได้จัดทำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๓ เสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบในร่างระเบียบนี้เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๓ และมีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๑๕ ง วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จึงถือได้ว่าระเบียบดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้ว สำหรับเนื้อหาสำคัญของระเบียบมีดังนี้

๑. นิยามของข้าราชการการเมือง

ข้าราชการการเมือง หมายถึง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

๒. คุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการการเมือง

ข้าราชการการเมืองจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม เป็นแบบอย่างของสังคม โดยมีแนวทางที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ ต้องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นแบบอย่างที่ดีในการเคารพและรักษาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒.๒ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการ

รักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยทุกประการ

๒.๓ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการ
เป็นพลเมืองดี การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย
อย่างเคร่งครัด

๒.๔ ต้องมีอุดมการณ์ในการทำงาน
เพื่อประเทศชาติและรับใช้ประชาชนอย่างเต็ม
ความสามารถด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต
เสียสละ และยุติธรรม

๒.๕ ต้องปฏิบัติตนอยู่ในกรอบ
จริยธรรม คุณธรรม และศีลธรรมทั้งโดยส่วนตัว
และโดยหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสาธารณชน ทั้ง
ต้องวางตนให้เป็นที่ยึดถือศรัทธาและประชาชน

๒.๖ ต้องถือว่าผลประโยชน์ของ
ประเทศชาติและประชาชนเป็นสิ่งสูงสุดและปฏิบัติ
ต่อประชาชนทั่วไปอย่างเสมอภาคและปราศจาก
อคติ

๒.๗ ต้องเคารพสิทธิเสรีภาพส่วน
บุคคลของผู้อื่น ไม่แสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่
สุภาพ อาฆาตมาดร้าย หรือใส่ร้ายหรือเลียดสี
บุคคลใด

๒.๘ ต้องไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่ง
การเป็นข้าราชการการเมืองไปแสวงหาประโยชน์ที่มิ
ควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้
อื่น ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ในทางทรัพย์สินหรือไม่
ก็ตาม

๒.๙ ต้องไม่ใช้สถานะ หรือ
ตำแหน่งการเป็นข้าราชการการเมืองเข้าไปก้าวก่าย
หรือแทรกแซงการบรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อน

ตำแหน่ง และเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการ ซึ่ง
มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ และมีข้าราชการ
การเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของ
รัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือให้
บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้เว้นแต่เป็นการ
ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

๒.๑๐ ต้องรักษาความลับของ
ราชการ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่
ตามกฎหมาย

๒.๑๑ ต้องไม่กบฏหรือให้การ
สนับสนุนแก่ผู้ประพฤติดังกฎหมาย หรือ ผู้มีความ
ประพฤติ หรือมีชื่อในทางเสื่อมเสีย เช่น ผู้เปิด
บ่อนการพนัน หรือผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อันอาจ
กระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของ
ประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

๒.๑๒ ต้องปฏิบัติต่อองค์กรธุรกิจที่
ติดต่อทำธุรกิจกับหน่วยงานของรัฐตามระเบียบ
และขั้นตอนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ

๒.๑๓ พึงพบปะเยี่ยมเยียนและ
ช่วยเหลือประชาชนอย่างสม่ำเสมอเอาใจใส่ทุกข์สุข
และรับฟังเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน และรีบ
หาทางช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนอย่างเท่าเทียมกัน
โดยไม่เลือกปฏิบัติ

๒.๑๔ ต้องไม่ยินยอมให้คู่สมรส
ญาติสนิท บุคคลในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดก้าวก่าย
การปฏิบัติหน้าที่ของตนหรือของผู้อื่น และจักต้อง
ไม่ยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนโดย
มิชอบ

๒.๑๕ ต้องระมัดระวังมิให้การ

ประกอบวิชาชีพ อาชีพ หรือการงานอื่นใดของคู่สมรส ญาติสนิท หรือบุคคลในครอบครัวของตนมีลักษณะเป็นการกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

๒.๑๖ ต้องยึดมั่นในกฎหมายและคำมั่นถึงระบบคุณธรรมในการแต่งตั้งผู้สมควรดำรงตำแหน่งต่าง ๆ

๒.๑๗ ต้องแสดงความรับผิดชอบตามควรแก่กรณีเมื่อปฏิบัติหน้าที่บกพร่องหรือผิดพลาดอย่างร้ายแรง

๒.๑๘ ต้องรักษาทรัพย์สินของราชการและใช้ทรัพย์สินของราชการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้นๆ เท่านั้น

๒.๑๙ ต้องไม่ใช้และบิดเบือนข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อให้ผู้อื่น หรือประชาชนเข้าใจผิด หรือเพื่อผลประโยชน์สำหรับตนเอง หรือผู้อื่น

๒.๒๐ เมื่อออกหรือพ้นจากตำแหน่งหน้าที่แล้วไปทำงานในองค์กรเอกชนต้องไม่นำข้อมูลข่าวสารอันเป็นความลับของราชการซึ่งตนได้มาในระหว่างอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรเอกชนนั้น ทั้งนี้ ภายในกำหนดระยะเวลาสามปีนับจากวันที่ออก หรือพ้นจากตำแหน่งหน้าที่

๒.๒๑ ต้องไม่ประพฤติตนอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติภูมิของชาติ

๒.๒๒ ต้องเปิดเผยข้อมูล หรือ การกระทำที่ทำให้ราชการเสียหาย การฉ้อฉล หลอกลวง การใช้อำนาจในทางที่ผิดและการทุจริตและ

ประพฤติมิชอบในวงราชการต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

๒.๒๓ ต้องไม่เรียกร้องของขวัญของกำนัล หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ อันอาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน และจะต้องดูแลให้คู่สมรส ญาติสนิท หรือบุคคลในครอบครัวของตนปฏิบัติเช่นเดียวกันด้วย

๓. การควบคุมดูแล

การควบคุมข้าราชการการเมืองให้ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามคุณธรรมและจริยธรรมที่ดำรงนั้น ได้กำหนดแนวปฏิบัติไว้ดังนี้

๓.๑ ให้นายกรัฐมนตรีกำกับดูแลการประพฤติปฏิบัติของรัฐมนตรี และข้าราชการการเมืองอื่นที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นไปตามคุณธรรมและจริยธรรมตามระเบียบนี้ ในกรณีที่พบว่ามี การประพฤติปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบนี้ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามควรแก่กรณีเพื่อให้มีการดำเนินการโดยถูกต้องตามระเบียบนี้ต่อไป

๓.๒ ให้รัฐมนตรีกำกับดูแลการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการการเมืองที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นไปตามคุณธรรมและจริยธรรมตามระเบียบนี้ ในกรณีที่พบว่ามี การประพฤติปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบนี้ ให้รัฐมนตรีดำเนินการตามควรแก่กรณี เพื่อให้มีการดำเนินการโดยถูกต้องตามระเบียบนี้ต่อไป

ถ้าปรากฏว่า รัฐมนตรีผู้ใดมิได้ดำเนินการ

ให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง นายกรัฐมนตรีอาจแจ้งให้รัฐมนตรีดำเนินการตามที่เห็นสมควรได้

แม้ว่าจะมีระเบียบว่าด้วยมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการการเมืองจะได้มีผลใช้บังคับแล้วก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่าข้าราชการการเมืองทุกคนจะถือปฏิบัติอย่างครบถ้วน เชื่อว่าคงมีบางส่วนที่ล่วงละเมิดไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่ง ดังนั้น ประชาชนจึงต้องช่วยกันควบคุมดูแลข้าราชการการเมืองทั้งหลายให้ประพฤติ

ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมดังกล่าว ส่วนข้าราชการการเมืองก็ควรต้องถือปฏิบัติตามระเบียบนี้อย่างเคร่งครัดด้วย เพราะเป็นผู้อาสาประชาชนเข้ามาดำเนินการทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนของประเทศไทย จึงจำเป็นต้องมีจิตสำนึกที่ดีงาม ถ้าหากทำได้เช่นนี้เชื่อว่าการพัฒนาทางการเมืองของไทยจะเป็นไปด้วยดี และมีมาตรฐานเช่นเดียวกับประเทศในระบอบประชาธิปไตยทั้งหลาย

รายการอ้างอิง

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๑๕ ง วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

